

Р. С. Чорний, В. П. Цюпак

Концептуальні підходи до дослідження просторової організації підприємницької діяльності

Систематизовано теоретичні та методологічні засади дослідження просторової організації підприємницької діяльності, а саме: розглянуто концептуальні підходи до вивчення таких понять, як «територіальна організація» та «просторова організація» економіки, суспільства, господарської та підприємницької діяльності; визначено трансформацію понятійно-термінологічної системи просторової організації суспільного життя. Узагальнено пріоритетні напрями обґрунтування дієвих організаційно-інституційних та економічних механізмів (засобів, інструментів) регулювання просторової організації підприємницької діяльності. Окреслено коло проблемних питань щодо подальшого вивчення процесу теоретичного й методологічного осмислення наукової системи, яка б описувала питання просторової організації та взаємодії, впливу процесів просторового розвитку на макро-, мікро- і глобальну економічну динаміку.

Ключові слова: простір, територіальна організація економіки, просторова організація підприємницької діяльності, просторові форми організації бізнесу.

У суспільно-географічній і соціально-економічній науках для виявлення горизонтальної упорядкованості процесів широко вживається поняття територіальної, а в останній період і регіонально-просторової організації процесів і явищ. Теоретичним і прикладним питанням територіальної організації різних видів суспільної діяльності приділяється досить значна увага. Про це свідчить теорія комплексоутворення, теорія територіальної організації продуктивних сил, окремих галузей економіки, теорія економічного районування і районоформування, теорія відносних (порівняних) регіональних переваг, теорія оптимального розміщення окремого підприємства чи сукупності їх просторової організації, теорія полюсів зростання, теорія «центр-периферія», теорія регіонального саморозвитку тощо [1, с. 15]. Концептуальні підходи до дослідження просторової організації підприємницької діяльності, безумовно, охоплюють теоретичну базу зазначених вище теорій і концепцій, але також враховують інституційні засади формування сприятливих умов для реалізації конкурентних переваг окремих видів і форм бізнесу в конкретній локалізації, перспектив і можливостей інтеграції, кооперації та кластероутворення для ефективного використання просторових ресурсів концентрації підприємств різних видів і розмірів.

Питання просторової організації економіки та просторової оптимізації розміщення сільського господарства і промисловості розглядалися в дослідженнях таких учених: А. Льюш, Й. Тюнен, В. Ізард, П. Хаггет, В. Лаунхардт, П. Кругман, М. Фуджіти, М. Портер, М. Кастельс. Серед сучасних українських учених, які вивчають питання просторового розвитку та обґрунтування дієвих організаційно-інституційних та економічних механізмів регулювання просторової організації бізнесу, слід зазначити З. С. Варналія, М. І. Фацевського, М. І. Мельник, А. Г. Мазур, М. М. Одінцева, С. Л. Шульц, Л. Т. Шевчук та ін.

Кожний етап соціально-економічного та суспільного поступу трансформує умови просторової організації, у тому числі самоорганізації, підприємницької діяльності відповідно до нових викликів і завдань просторового розвитку бізнесу та суспільства загалом.

Більшість українських учених розділяють позицію, що в основі поняття «територіальна організація» закладено ознаку розміщення об'єктів для отримання економічного та соціального ефекту. Адже територіальна організація вимагає обґрунтування наукових основ розміщення виробництва і підприємств з

урахуванням їх економічної ефективності та можливої екологічної шкідливості [2, с. 320]. Л. Л. Ковальська та О. Ю. Чужкова пропонують під територіальною організацією розуміти науково обґрунтоване територіальне розміщення об'єктів, функціонування яких дозволить досягти оптимальної структури виробництва і споживання та досягнення соціально-економічного ефекту шляхом раціонального використання наявного потенціалу [3, с. 31]. Економічний і соціальний ефект просторової організації відзначає також Н. І. Корецька, яка розглядає це поняття як науково обґрунтовану систему просторового впорядкування взаємопов'язаних виробництв, сфери обслуговування населення та виробничої, ринкової й соціальної інфраструктур, що дає значний економічний і соціальний ефект внаслідок раціонального їх поєднання та концентрації [4, с. 16]. А з іншого боку, питання просторової організації економіки передбачає дослідження не лише прогресивних просторових форм концентрації ділової активності та розміщення підприємств, але й наукове обґрунтування найбільш ефективних форм управління.

Просторова організація економіки розглядається вченими і як структурно-параметричне та просторово-часове впорядкування та узгодження елементів і зв'язків, яке забезпечує ефективність використання його потенціалу [5, с. 27]. Близькою є позиція Г. П. Підгрушного, який розглядає просторову організацію промисловості як зумовлене об'єктивними законами суспільного розвитку просторове упорядкування промислового виробництва, що проявляється у формуванні його різноманітних взаємопов'язаних територіальних (територіально-аквальних) утворень [6, с. 30]. Тобто просторова організація економіки це система просторово взаємопов'язаних і впорядкованих структурних елементів взаємовідносин у певний момент часу, поєднання (оптимізація) яких створює синергетичний ефект для соціально-економічного розвитку регіону.

Інтегрований підхід до «просторової організації» враховує поєднання підприємств і установ, для яких територіальна спільність їхніх компонентів є додатковим чинником для підвищення економічної ефективності за рахунок значної стабільності взаємних зв'язків (у тому числі інформаційних) і ритмічності виробничого процесу, скорочення транспортних витрат, раціонального використання усіх видів місцевих ресурсів і сприятливих умов маневрування ними [7, с. 41]. Також під територіальною організацією продуктивних сил розуміють просторовий взаємозв'язок галузевих, міжгалузевих і територіально-виробничих комплексів, що спирається на раціональне використання природних, матеріальних і трудових ресурсів, заощадження витрат на подолання диспропорцій у взаєморозміщенні джерел сировини, палива, енергії, місць виробництва й споживання продукції [8, с. 96].

Просторова організація включає комплекс процесів цілеспрямованої економічної діяльності суб'єктів підприємництва на певній території і є результатом (продуктом) територіальної економічної діяльності в минулому і сучасному періоді, механізмом розміщення нових об'єктів, системою відносин між суб'єктами господарювання і місцевою владою та громадами, формою територіальної інтеграції виробництва і розселення населення [1, с. 16]. Просторова організація бізнесу в цьому випадку буде визначатися його територіальною концентрацією (локалізацією) і просторовими пропорціями як результат формування та розвитку просторових інтегрованих форм ділової співпраці різних розмірів і типів (вертикально і горизонтально інтегровані).

Сучасні економічні процеси значною мірою характеризуються зміною масового виробництва товарів на користь масового виробництва послуг і сегментації товарних ринків. Тому головним чинником підвищення конкурентоспроможності стали обмін знаннями, досвідом, підвищення конкуренції на локальних ринках.

Усе це обумовило появу нових оптимальних форм просторової організації підприємництва (наприклад, мережових структур, галузевих та інноваційних кластерів, технопарків, інноваційних екосистем тощо) як чинника підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки, адже вони стимулюють інноваційний розвиток і визначають економічний ріст як в регіональному, так і в національному масштабі.

Під просторовою організацією держави розглядають внутрішню структурованість національного простору, що є результатом діяльності соціально-економічних суб'єктів у різних просторових сферах і на різних просторових рівнях. І будь-який перелік сфер буде умовним і неповним, зважаючи на взаємозв'язок і постійне ускладнення форм соціального життя [9, с. 18].

«Поведінка будь-якої національної економіки диктується жорсткими правилами постіндустриальної, цивілізаційної моделі розвитку як вищої техногенної фази світового розвитку. Гео економічний простір поступово переходить до техногенних цивілізаційних координат, тобто на нові горизонти цивілізаційного розвитку, які надають йому нове забарвлення і формують нову картину світу – неоекономічну. Змінюється гео економічний простір і його стосунки з геополітичними і геостратегічними просторами. Відповідно змінюється і система взаємовідносин національних економік із зовнішнім середовищем і між собою» [1, с. 5].

Тому регіональна політика просторової організації підприємницької діяльності лежать у площині застосування локального підходу до менеджменту, який виходить найперше з необхідності безумовного визнання того факту, що актори і соціальні відносини на локальному рівні мають критичну важливість для соціально-економічного прогресу і збереження миру, і що ця значущість більше не обмежується розташуванням. Про це свідчить усе більш зростаюча, деколи навіть несподівано, їхня здатність взаємодіяти і впливати на акторів вищих рівнів у глобальному масштабі [11]. Іншими словами, не можна досягти серйозного успіху щодо сталого розвитку організації, якщо адекватний ступінь стабільності не досягається на всіх рівнях – від локального до глобального.

Розглядаючи концептуальні підходи до дослідження просторової організації підприємницької діяльності, цікавим є підхід представників французької школи просторології, які виділяють такі основні напрями подальшого розвитку просторової («територіальної») економіки [12, с. 101-102]:

1. Територія й інновації. «У зв'язку з недавнім переглядом процесів технологічних інновацій ми побачили посилення значимості території в цьому процесі. ...Була переоцінена роль середовища інноваційного підприємства. Ця тема, яку розвивають прихильники досліджень у термінах «інноваційного середовища», широко поширена сьогодні. Вона навіть стала частиною локальної й національної економічної політики. ...Відзначимо два питання, які залишаються невіршеними: а) чи завжди ми говоримо про одні й ті ж самі інновації, яке співвідношення провідних та інкрементальних (поступальних) інновацій? б) чи достатньо чітко встановлений зв'язок між географічною близькістю й технологічною близькістю?».

2. Територія як соціоекономічний та інституціональний конструкт. «... Сьогодні явно переважає ідея про те, що територія – це «конструкт» історичний, соціоекономічний й інституціональний. Це передбачає чотири головних моменти: територія з'являється не в результаті неконтрольованого процесу, вона є результатом історичного процесу, який її моделює, і, фактично, місцем пам'яті; відносини між агентами частково носять (і найчастіше сильний) позаринковий характер...; висока вага правил, норм і символів приналежності до певної спільноти, вона навіть домінує й може пояснити форми організації роботи,

взаємовідносин між фірмами...; нарешті, інститути дуже широко залучені й вбудовані у функціонування галузей на території...».

3. Галузева близькість і географічна близькість. «Перша підкреслює приналежність підприємства певної галузі завдяки комбінації «технології – ринки». У цієї галузі є, звичайно, якась просторова структура, але вона може бути роздробленою на численні «території», локальні, регіональні й національні. З іншого боку, підкреслюється географічна близькість у фізичному сенсі, що може впливати на характеристики робочої сили й умови її відтворення, на норми й соціальні звичаї, неформальні відносини, навіть інституціональну й фінансову специфіку».

4. Регуляція і «управління»: «Чи є «управління» (la «gouvernance») типом галузевої організації в традиційному сенсі слова або ж воно є набагато більшим, ніж форма регулювання «локального» або субнаціонального рівня? ... Поняття «регуляція» відкриває інші перспективи, які фактично дотепер були дуже мало досліджені навіть у французькій літературі, найбільш насиченої регулятивістськими ідеями. Запитання стосується можливості поширити (і пристосувати) головні поняття (режим нагромадження, заробітна плата, інституційні форми) на субнаціональні системи, іменовані тут територіями».

Від робіт «французької школи» (Ф. Перу, Ж. Будвіль і ін.), у межах якої сформувався уявлення про поляризований економічний розвиток і теорії просторової дифузії нововведень (Т. Хегерstrand), і далі до теорії кластерів (М. Портер) чітко простежується тенденція розгляду національного ринку як системи взаємодіючих регіональних ринків. При цьому як незаперечний факт приймається те, що істотним чином змінюється характер взаємодії всередині і між економічними регіонами. Поряд з вузловими районами все більшого розвитку отримують мережеві райони, у яких, на відміну від вузлових районів, структура економіки визначається взаємодією автономних і взаємозамінних фірм, що передбачає гнучку спеціалізацію і схильність до інновацій [13, с. 25-26]. Тому просторовий розвиток у межах самих економічних регіонів і взаємодій між їх економічними агентами визначається як макро-, так і мікроекономічними принципами та інституційними нормами.

Як зазначає П. А. Мінакір, Використання «чистих» ринкових критеріїв просторового розподілу суспільних економічних ресурсів є неможливим, адже територіальний розвиток, регіональні проблеми, як відомо, являються (поряд з власне соціальними проблемами) чи не основною сферою прояву «провалів ринку». Тому ні в одній по-справжньому ринковій країні просторова організація продуктивних сил, як і розвиток регіонів різного рангу, не визначається виключно ринковими принципами [13, с. 27].

Тому обґрунтування дієвих організаційно-інституційних та економічних механізмів (засобів, інструментів) регулювання просторової організації бізнесу має базуватись на таких пріоритетних напрямках [14, с. 70-71]:

- підвищення самодостатності територіальних громад на основі стимулювання локальних форм ділової активності (різні залежно від рівня адміністративно-територіальної одиниці);
- забезпечення соціально-економічної інтегрованості та збалансованості регіонального розвитку, чому, власне, сприяють нові перспективні форми просторової організації бізнесу;
- створення сприятливих умов для реалізації конкурентних переваг різних видів бізнесу та територій, на яких вони розташовані;
- оптимальне поєднання підприємств різних галузей у регіоні на основі трансформації просторово-секторальної структури його економіки;

- оптимізація вибору місця розташування (локалізації) підприємств різних видів, розмірів, галузей і форм власності;
- підвищення капіталізації бізнесу та регіону загалом, внутрішньорегіонального інтеграційного потенціалу бізнесу, а також інтегрованості регіону як окремого суб'єкта зовнішньоекономічних взаємовідносин.

Питання просторової організації підприємницької діяльності виходять за межі наявних моделей та інструментів сучасної економічної теорії, адже у межах регіональної економіки існують теоретичні й експериментальні можливості відповіді на питання оптимального розміщення факторів виробництва для одержання найкращого мікроекономічного ефекту, впливу просторових економічних процесів на рівень і динаміку розвитку національної та світової економіки, які механізми державної економічної політики необхідні для стимулювання економічних суб'єктів у контексті просторового розміщення факторів виробництва.

Сьогодні рівень складності просторової організації й просторових взаємодій у сучасній економіці вже перевершив теоретичні й експериментальні можливості регіональної економіки, тому потрібна нова «теорія просторового міждисциплінарного синтезу», де б [13, с. 29-30]:

- регіональна економічна політика конструювала систему стимулів й обмежень, орієнтованих на ізольований регіон, а не на систему регіонів;
- економічна рівновага в межах певного економічного регіону розглядалася без явного врахування рівноваги в інших регіонах, і тим більше без врахування необхідності знайти рівноважний стан всієї просторової системи регіонів;
- досліджувались взаємодія (конкуренція) ефективних у мікроекономічному сенсі економічних агентів усередині економічних регіонів, формування ефективних національних просторових систем, утворених взаємодіями просторово локалізованих економічних агентів і їхніх кластерів, формування параметрів міжнародного економічного простору в процесі взаємодії національних економічних просторів;
- можна було б чітко визначити алгоритм і методи вимірювання порівняльної суспільної корисності функціонування й розвитку тих або інших економічних регіонів, без чого не можна визначити відповідність макроекономічних і соціальних цілей суспільного розвитку варіантам просторового розподілу суспільних ресурсів.

Тобто на сьогодні незавершений і потребує подальшого вивчення процес теоретичного й методологічного осмислення наукової системи, яка б описувала питання просторової організації та взаємодій, впливу процесів просторового розвитку на макро-, мікро- і глобальну економічну динаміку. Адже просторовий розвиток багатомірних економічних систем у сучасних умовах потребує нового методологічного обґрунтування підходів до синергетичного вивчення економіки як взаємодії мікроекономічних агентів, регіональних, національних і глобальних взаємодій, у т. ч. дослідження різних просторових форм організації бізнесу як осередків координації і акумуляції економічних і соціальних взаємозв'язків між окремими економічними суб'єктами, регіонами чи країнами.

Список використаних джерел

1. Фашевський М. І. Методологічні засади територіальної організації господарства / М. І. Фашевський // Територіальна організація суспільства: розуміння категорії. Матеріали теоретико-методологічного семінару, Інститут географії НАН України, 4 та 11 березня 2010 р. / наук. ред.: Г. П. Підгрушний ; Інститут географії НАН України. – 2010. – Вип. 1. – С. 15-18.
2. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : підручник / С. І. Дорогунцов, Т. А. Заєць, Ю. І. Пігіренко та ін. ; наук. ред.: С. І. Дорогунцов ; Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. – К., 2005. – 988 с.

3. Ковальська Л. Л. Територіальна організація роздрібно-торговельної мережі регіонів України: оцінка та механізми забезпечення її раціональності : монографія / Л. Л. Ковальська, О. Ю. Чужкова ; Луцький національний технічний університет. – Луцьк, 2011. – 216 с.
4. Корецька Н. І. Удосконалення територіальної організації банківської системи регіонів України : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.05 / Н. І. Корецька ; Луцький національний технічний університет. – Луцьк, 2009. – 279 с.
5. Мазур А. Г. Просторові аспекти розвитку регіональних економічних систем / А. Г. Мазур, С. А. Мазур // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія : економічні науки. – 2014. – Вип. 1. – С. 26-32.
6. Підгрушний Г. П. Сучасні процеси територіальної організації промисловості регіонів України / Г. П. Підгрушний // Український географічний журнал. – 2006. – №1. – С. 29-32.
7. Розміщення продуктивних сил України : підручник / наук. ред.: С. П. Качан. – К.: Юридична книга, 2001. – 552 с.
8. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : підручник / наук. ред.: В. В. Ковалевський, О. Л. Михайлюк, В. Ф. Семенов. – 6-те вид., випр. – К.: Знання, 2004. – 380 с.
9. Матвієнко Р. О. Механізм формування категорії «простір» / Р. О. Матвієнко // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 6(144). – С. 17-20.
10. Мунтиян В. И. Стратегический замысел экономического развития стран СНГ // Инновации / Санкт-Петербургский государственный электротехнический университет «ЛЭТИ» им. В.И. Ульянова (Ленина). – 2008. – №7. – С. 3-10.
11. Шавкун І. Г. Менеджмент ХХІ століття: колізія між глобалізацією і регіоналізацією / І. Г. Шавкун // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2008. – Вип. 35. – С. 92-100. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_35_8.pdf
12. Украинский В. Н. Современная французская пространственная экономика: теория близости и типологизация локализованных экономических систем / В. Н. Украинский // Пространственная экономика. – 2011. – № 2. – С. 92-126.
13. Минакир П. А. Пространственная экономика: эволюция подходов и методология / П. А. Минакир, А. Н. Демьяненко // Пространственная экономика. – 2010. – № 2. – С. 6-32.
14. Мельник М. І. Просторові форми організації бізнесу як чинник забезпечення конкурентоспроможності регіональної економіки / М. І. Мельник // Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії, проблеми та перспективи : матеріали Дев'ятої міжнародної науково-практичної конференції / наук. ред. І. В. Саух ; Житомирська філія Київського інституту бізнесу та технологій. – Житомир, 2015. – С. 69-70.

References

1. Fashchevskyy, M. I. (2010). Metodolohichni zasady terytorial'noy orhanizatsiyi hospodarstva [Methodological principles of territorial economic organization]. In Terytorial'na orhanizatsiya suspil'stva: rozuminnyya katehoriyi [Territorial organization of society: understanding the categories] (Materials of the theoretical-methodological seminar, Institute of Geography of NAS of Ukraine, 2010, March 4 and 11): Vol. 1 (pp. 15-18). [in Ukrainian].
2. Dorohuntsov, S. I. (Ed.), Zayets, T. A., Pityrenko, Yu. I., & et al. (2005). *Rozmishchennya produktyvnykh syl i rehional'na ekonomika [Productive Forces and Regional Economy]* (Textbook). Kyiv: Kyiv National Economic University n.a. Vadym Hetman. [in Ukrainian].
3. Kovalska, L. L., & Chuzhko, O. Yu. (2011). *Terytorial'na orhanizatsiya rozdrubnoy torhovel'noy merezhi rehioniv Ukrayiny: otsinka ta mekhanizmy zabezpechennya yiyi ratsional'nosti [The territorial organization of retail network for regions of Ukraine: assessment and mechanisms for ensuring of its rationality]*. Lutsk. [in Ukrainian].
4. Koretska, N. I. (2009). *Udoskonalennya terytorial'noy orhanizatsiyi bankivs'koyi systemy rehioniv Ukrayiny [Improving of territorial organization of the banking system of Ukraine's regions]*. (Ph.D. in Econ. Dissertation, Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine). [in Ukrainian].
5. Mazur, A. H., & Mazur, S. A. (2014). *Prostorovi aspekty rozvytku rehional'nykh ekonomichnykh system [Spatial aspects of regional economic systems development]*. In *Zbirnyk naukovykh prats' Vinnyts'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya : ekonomichni nauky [Proceedings of Vinnytsia National Agrarian University. Series: Economics]*: Vol. 1 (pp. 26-32). [in Ukrainian].
6. Pidhrushnyy, H. P. (2006). *Suchasni protsesy terytorial'noy orhanizatsiyi promyslovosti rehioniv Ukrayiny [Modern processes of territorial organization of regions of Ukraine' industry]*. *Ukrayins'kyu heohrafichnyy zhurnal – Ukrainian Geographical Journal*, 1, 29-32. [in Ukrainian].
7. Качан, Y. P. (2001). *Rozmishchennya produktyvnykh syl Ukrayiny [Productive forces of Ukraine allocation]* (Textbook). Kyiv: Legal Book. [in Ukrainian].
8. Kovalevskyy, V. V., Mykhaylyuk, O. L., & Semenov, V. F. (Eds.) (2004). *Rozmishchennya produktyvnykh syl i rehional'na ekonomika [Placement of the productive forces and regional economy]* (Textbook). 6th Ed. Kyiv: Znannya. [in Ukrainian].
9. Matviyenko, R. O. *Mekhanizm formuvannya katehoriyi «prostir» [Mechanism of category “space” forming]. Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, 6(144), 17-20. [in Ukrainian].

10. Muntiyan, V. I. (2008). Strategicheskiy zamysel ekonomicheskogo razvitiya stran SNG [Strategic plan of economic development of the CIS countries]. *Innovatsii – Innovations*, 7, 3-10. Saint Petersburg: Saint Petersburg State Electrotechnical University. [in Russian].
11. Shavkun, I. H. (2001). Menedzhment XXI stolittiya: koliziya mizh hlobalizatsiyeyu i rehionalizatsiyeyu [Management of XXI century: the conflict between globalization and regionalization]. In *Humanitarnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi [Humanitarian Bulletin of the Zaporizhzhya State Engineering Academy]*: Vol. 35 (pp. 92-100). Retrieved from http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_35_8.pdf
12. Ukrainskiy, V. N. (2011). Sovremennaya frantsuzskaya prostranstvennaya ekonomika: teoriya blizosti i tipologizatsiya lokalizovannykh ekonomicheskikh sistem [Modern French spatial economics: the theory of closeness and typology of localized economic systems]. *Prostranstvennaya ekonomika – Spatial Economics*, 2, 92-126. Khabarovsk: Institute of Economic Research of the Far Eastern Branch of the Russian Academy of Sciences.
13. Mynakyr P. A., Demyanenko A. N. (2010). Prostranstvennaya ekonomika: evolyutsiya podkhodov i metodologiya [Spatial economics: the evolution of approaches and methodology]. *Prostranstvennaya ekonomika – Spatial Economics*, 2, 6-32. Khabarovsk: Institute of Economic Research of the Far Eastern Branch of the Russian Academy of Sciences.
14. Melnyk, M. I. (2015). Prostorovi formy orhanizatsiyi biznesu yak chynnyk zabezpechennya konkurentospromozhnosti rehional'noyi ekonomiky [Spatial forms of business organization as a factor in ensuring the competitiveness of the regional economy]. In *Konkurentospromozhnist' v umovakh hlobalizatsiyi: realiyi, problemy ta perspektyvy [Competitiveness under globalization: realities, problems and prospects]* (Proceedings of Ninth international scientific conference): (pp. 69-70). Zhytomyr: Zhytomyr Branch of the Kyiv Institute of Business and Technology.

Chorny R. S., Tsyupak V. P. Conceptual approaches to the study of the spatial organization of business activity.

Theoretical and methodological basis of the study of the business activities spatial organization are systematized, for example the conceptual approaches to the study of such concepts as «territorial organization» and «spatial organization» of the economy, society, business and entrepreneurship; transformation of concepts and terminology systems of social life spatial organization is defined. Priority areas of study of effective organizational and institutional and economic mechanisms (tools, instruments) of business activity spatial regulations are reviewed. The range of issues for further study of the theoretical and methodological understanding of the scientific system that describes the spatial organization issues and interactions that influence spatial development processes at the macro, micro and global economic dynamics is outlined.

Keywords: space, territorial organization of the economy, spatial organization of business activities, spatial forms of business organization.

Чорний Роман Степанович – доктор економічних наук, доцент, директор Нововолинського навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Тернопільського національного економічного університету (r.chorny@icloud.com).

Chorny Roman Stepanovich – Dr. Sci. (Econ.), Assoc. Prof., Director of the Novovolynsk Educational and Research Institute of Economics and Management of the Ternopil National Economic University.

*Цюпак Володимир Павлович – приватний підприємець (mlbox1424@i.ua).
Tsyupak Volodymyr Pavlovych – private entrepreneur.*

Надійшло 15.10.2016 р.